

Ege Bölgesi'nde Malign Mezotelyoma (201 olgu)

Malign Mesothelioma in Aegean Region (201 cases)

Yrd. Doç. Dr. Oya Akpınar¹ Dr. Oğuz Kılınç¹ Prof. Dr. Atila Akkoçlu¹
Prof. Dr. M. Şerefettin Canda² Dr. Uğur Gönlügür³ Prof. Dr. Mahmut Ateş³

Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi, İnciraltı-İzmir

¹Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı

²Patoloji Anabilim Dalı

³Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Bornova - İzmir

Özet: Malign mezotelyoma plevranın az görülen bir tümördür. Ülkemizde malign akciğer ve mezotel neoplazmalarının sık olduğu endemik bölgeler tanımlanmıştır. Hastalığın Ege bölgesindeki sıklığını araştırmak amacıyla, 1990-95 yılları arasında İzmir ilindeki üç büyük hastaneye başvuran toplam 201 olgunun retrospektif analizi yapılmış ve sonuçlar sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Malign mezotelyoma, Ege bölgesi

Summary: Malign mesothelioma is a rare tumor of the pleura. Endemic areas where lung and pleura neoplasms are common, have been reported in our country. In order to investigate the incidence of malignant mesothelioma in Aegean region, we retrospectively analysed 201 cases admitted to three big hospitals in Izmir and presented the results.

Key Words: Malign mesothelioma, Aegean region

Plevra, periton, perikard ve tunika vaginalis testisin seröz zarlarından doğan, plevra ve perikardta daha sık görülen mezotelyomalar, biyolojik olarak benign ya da malign davranışlı ve seyrek görülen tümörlerdir (1, 2). Genel popülasyonda, hastalığın insidansı, yaklaşık yılda milyonda 1-2.2'dir. Asbest ilişkisi olmayan bir toplumda, her iki cinste yaklaşık eşit oranda görülür (3). Gelecek 20 yıl içinde, yalnız ABD'de 80.000 yeni olgu beklenmektedir (4). Malign mezotelyomanın, oldukça seyrek görülen bir hastalık olmasına karşın, insidansın sanayileşmiş ülkelerde, özellikle erkeklerde arttığı gözlenmektedir. ABD'de, erkek nüfusta insidans hızı yılda milyonda 11 dolayındadır (5). Mortalite, insidansı yansıtır. İngiltere, Kanada ve ABD'de, erkeklerde mortalite 1950'lerden beri değişmez bir biçimde artarken, kadınlarda mortalite, çok az değişmiştir. Finlandiya, Norveç ve Danimarka'da da benzer bulgular elde edilmiştir. Erkeklerdeki artış, meslek açısından asbest ilişkisinin daha çok olmasıyla açıklanabilir (6).

Finlandiya, Avusturya, Çekoslovakya, Bulgaristan, Yunanistan ve Türkiye'yi içine alan bir alanda, çevresel asbestozis ilişkisi sonucu pleura ve akciğer hastalıkları bildirilmiştir. Asya, Pakistan ve Güney Kore'de benzer çevresel etkiler yayınlanmıştır (7).

Asbestoz gelişimine yol açan asbest, başlıca 6 doğal mineralden oluşmaktadır. Bunlar; krizotil, krosidolit, amosite, antofilit, tremolit ve aktinolit. Yapılan araştırmalarda, asbest türleri içinde, en kanserojen olanın krosidolit (mavi asbest) olduğu gösterilmiştir. Daha sonra, sırasıyla amosit ve krizotil gelmektedir (1, 8, 9). Kaynaklarda, asbestli toprağın (beyaz toprak) özellikle Türk ve Yunan köylerinde duvar kaplamasında, boyamasında, çatı yalıtımında ve bebek pudrası olarak kullanıldığı bildirilmiştir (7).

Türkiye'de, bilinen büyük asbest yatakları Diyarbakır (Çermik), Sivas, Erzincan, Eskişehir, Elazığ (Maden), Tokat, Yozgat, Çankırı, Çorum ve Karaman'dadır (1, 3, 8, 9).

Asbest dışında malign mezotelyomaya yol açtığı gösterilen tek mineral lifi erionit (fibröz zeolit)'tir. Erionit mavi asbestten 200 kat daha çok karsinogeniktir (10). Orta Anadolu'nun Kapadokya bölgesi zeolitten zengindir.

Bu çalışmanın amacı, Ege Bölgesi'ndeki malign mezotelyoma insidansını ve bölgesel özelliğini araştırmak, Türkiye'nin diğer bölgeleri ile karşılaştırmaktır.

Gereç ve Yöntem

1990-95 yılları arasında İzmir ilindeki üç büyük hastaneye (Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları, Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalları, İzmir Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi) başvuran, patolojik olarak malign mezotelyoma tanısı almış toplam 201 olgunun klinik dosyaları retrospektif olarak değerlendirilmiştir. Yaş, cins, meslek dağılımı, doğum yerleri ve yaşadıkları bölgeler irdelenmiştir.

Bulgular

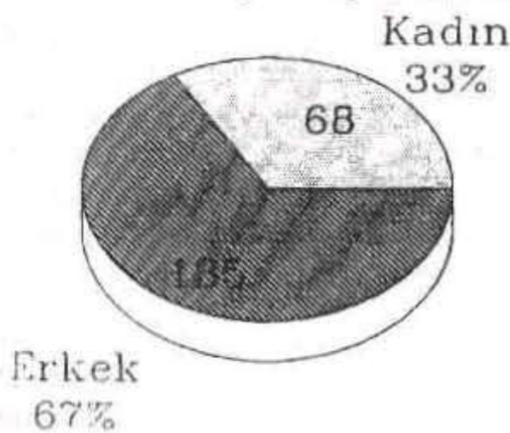
Olguların hastanelere göre dağılımı Tablo I'dedir.

Tablo I. Olguların hastanelere göre dağılımı.

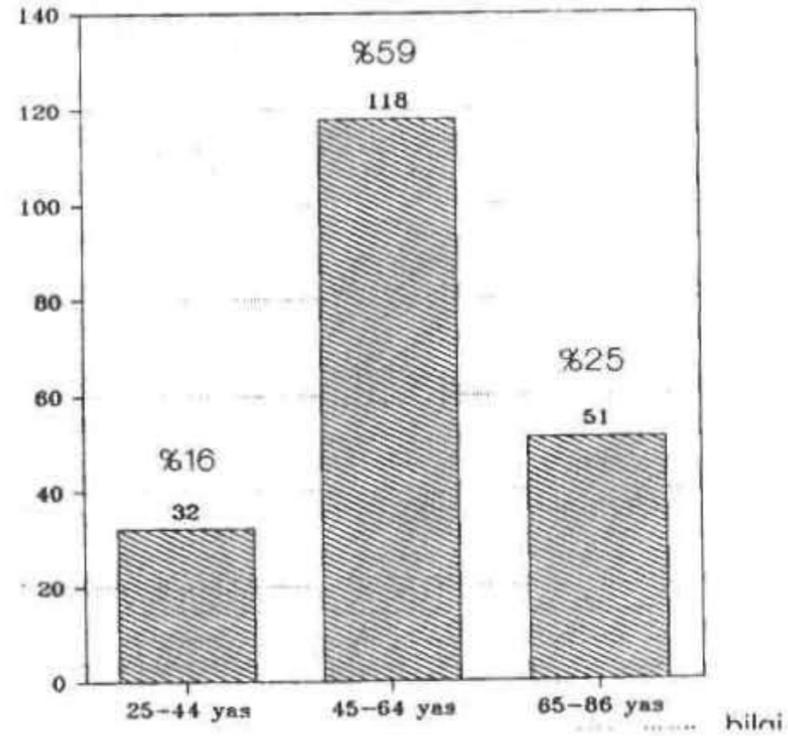
Kurum	Sayı	%
EÜTF	33	16.4
DEÜTF	30	14.9
İGHH	138	68.7
Toplam (n)	201	100.0

Olguların 135 (% 62.2)'i erkek, 66 (% 32.8)'i kadın (Tablo II) olup, yaş ortalaması 56.9'dur (25-86). Yaş kümelerine göre, malign mezotelyoma sıklığı, Tablo III'dedir.

Tablo II. Dizideki mezotelyoma olgularının cins dağılımı.

Tablo III. Yaş kümelerine göre mezotelyoma sıklığı.

Ancak 82 olgunun dosyasında meslekle ilgili bilgi bulunduğu görülmüştür. Olguların meslek açısından dağılımı Tablo IV'te görülmektedir.

Tablo IV. Dizideki olgulardan 82'sinin mesleki dağılımı.

Meslek	Sayı	%
Ev hanımı	53	26.4
Çiftçi	16	8.0
İçşi	13	6.5
Memur	11	5.5
Eğitimci	6	3.0
Esnaf	4	2.0
Hizmetli	3	1.5
Sağlık personeli	3	1.5
Oto tamircisi	3	1.5
Asker	2	1.0
Şoför	2	1.0
Berber	1	0.5
Tüccar	1	0.5
Kunduracı	1	0.5
Toplam	82	40.8

Olguların doğum yerlerine göre dağılımı Şekil 1'de görülmektedir. Doğum yeri Ege bölgesi dışında olan olgular Tablo V'de görülmektedir. Olguların yaşadıkları yerlere göre dağılımı ise Şekil 2'de gösterilmiştir.

Tablo V. Ege bölgesi dışında doğan olguların doğum yerleri.

Doğum Yeri	Olgu Sayısı	%
Adıyaman	2	1.0
Şanlıurfa	3	1.5
Erzurum	3	1.5
Kayseri (Pınarbaşı)	2	1.0
Kars	2	1.0
Kocaeli	2	1.0
Tokat (Erbaa)	1	0.5
Sivas	1	0.5
Siirt	1	0.5
Trabzon	1	0.5
Artvin	1	0.5
Diyarbakır (Çermik)	1	0.5
Tunceli	1	0.5
Elazığ	1	0.5
Muş	1	0.5
Ankara	1	0.5
Malatya	1	0.5
Çorum	1	0.5
Isparta	1	0.5
Antalya	1	0.5
Toplam	28	14.0

Şekil 1. Olguların doğum yerlerine göre dağılımı.

Şekil 2. Olguların yaşadıkları yerlere göre dağılımı.

Tartışma

Malign mezotelyoma çok seyrek izlenen bir neoplazmdır. Hastalık yaşı genellikle 40-70 arasında olup, kendi olgularımızda da ortalama yaş 56.9'dur. Mezotelyoma en spesifik mesleksel kanserlerden biridir. Asbestle ilişkinin en önemli kaynakları, başlıca işyerinde oluşmaktadır. Genellikle ilk asbest ilişkisinden ≥ 10 yıl sonra oluşur ve risk bundan sonra giderek artar. En yüksek oranlar, mavi asbest işçilerinde görülmüştür (11). İngiltere'de ölüm sertifikalarında bildirilen mesleklerin analizi inşaat işçileri, özellikle su borusu tesisatçıları ve gaz döşeyiciler, marangozlar ve elektrikçilerin en yüksek risk kümesi olduğunu göstermektedir (12).

Olgularımızın ancak % 40.8'inde dosyalarında meslek bildirimini olduğu görülmüş, bunların da ayrıntılı öyküsünün bulunmadığı anlaşılmıştır. İsveç'te yapılan bir çalışmada, 4 İsveç eyaletinde 1980-89 arasında kaydı olan 210 malign mezotelyoma olgusunun dosyaları incelenmiş, % 47'sinde mesleksel ilişki öyküsü bulunmamıştır (13).

Asbestle meslek ilişkisinin yanında, ev içi ilişki, işçinin ayakkabıları, saç, araç-gereçleri ile eve getirdiği tozlarla oluşabilir (3). Fabrikaların ya da madenlerin yakınında oturanlar arasında çevresel asbeste bağlı malign mezotelyoma riskinin derecesi tartışmalıdır. İtalya'nın Casale Monferrato bölgesinde bir çimento fabrikasında, hem çalışanlarda hem de çalışmayan kişilerde malign mezotelyoma insidansında belirgin artış görülmüştür (14).

Ülkemizde asbestozis yönünden ilk bölge araştırması, Prof. Dr. Selahattin Yazıcıoğlu tarafından yapılmıştır. Yazıcıoğlu'nun, Diyarbakır yakınlarındaki özellikle Çermik yöresinde yaptığı incelemelerde akciğer ve pleura fibrozisleri ile mezotelyoma olgularından krisotil ve tremolit türü asbest fibrilleri sorumlu tutulmuştur (15-17).

Prof. Dr. Y. İzzettin Barış'ın incelediği Kapadokya'daki Karain ve Tuzköy'de dünyanın en yüksek mezotelyoma oranı bildirilmiştir. Bu lezyonlarda, silikat yapısındaki doğal fibröz bileşiklerden bir zeolit türü olan erionit saptanmıştır (3).

Prof. Dr. M. Şerefettin Canda Kıraman, Berendi köylerinde (Ayrancı-Karaman) ve Güney Kapadokya adıyla tanımlanan bölgedeki araştırmasında, bir asbest türü olan aktinolit, yaygın olarak bulunmuştur. Bu bölgede, köylüler aktinolit asbestli toprak ile siva yaptıkları evlerde oturmaktadır. Bu evlerin duvarları güneş ışığı altında pırıl pırıl parlamaktadır (8, 9).

Ege bölgesinde bilinen asbest bölgeleri Tablo VI'da gösterilmiştir (3).

Tablo VI. Ege bölgesindeki asbest risk bölgeleri.

Şehir	Kasaba-Köy
Aydın	Kızılkaya-Koçarlı Atlamaç Köprüsü - Dağyeri Germencik
Balıkesir	Kızıllık köyü - Yanıkaya Rahmi mezarı, Kaleyonu-Erdek Örencik cami-Dursunbey Gökçedağ
Çanakkale	Pınaroba-Intepe, Yapıderesi, Arikanta, Kilise tepesi-Biga Tepecik-Beyçayırı Çamlıkaltı-Sezak/Yenice
Denizli	Bunar, Alan, Erenler, Alişar, Elembey, Bekili-Çal
İzmir	Karateke-Tire
Muğla	Armutalan-Kozağacı Muğla merkez Selimiye-Bozburun/Marmaris Emecik-Datça
Uşak	Eldeniz, Katrancıaltı Madenlik, Taşburun, Banaz

Kaynaklar

- Baloğlu H, Öztekin İ, Mısırlı Z. Malign mezotelyomaların etiyojisinde asbest ve diğer fibrillerin rolü (Ön çalışma). GKD Cer Derg 1994; 2: 128-31.
- Canda MŞ. Mezotelyomların patolojisi. İzm Dev Hast Mec 1986; 24 (3): 681-6.
- Barış İ. Asbestos and Erionite Related Chest Diseases. 1987; 8-34, Ankara.
- Carbone M, Pass HI, Rizzo P, Manihetti M, Muzio M, Mew JD, Levine AS, Procopio A. Simian virus 40-like DNA sequences in human pleural mesothelioma. Oncogene 1994; 9 (6): 1781-90.
- Bignon C. Mesothelioma. Eur Respir Rev 1993; 3: 71-3.
- Mc Donald JC, Mc Donald AD. Mesotheliomas is there a background? Eur Respir Rev 1993; 3: 71-3.
- Keyf IA, Kitaroğlu E, Erdoğan Y, Yılmaz Ü, Biber Ç, Özyıldırım A, Tekreşli R, Ulusoy L. Çevresel asbestozisin etkin olduğu yeni bir yöre: Edige. Solunum Hastalıkları 1994; 5;0 3: 301-7.
- Canda MŞ, Bircan A, Akın MM, Kabadayı T, Kurt S. Aktinolit asbeste bağlı yeni bir asbestos bölgesi a) İvriz Zanapa vadisi. Ege Üniv Tıp Fak Dergisi 1988; 27: 1291-8.
- Canda MŞ. Aktinolit asbeste bağlı yeni bir asbestos bölgesi b)Ayrancı (Kıraman, Berendi). Ege Üniv Tıp Fak Derg 1989; 28 (1): 193-7.
- Çakmak F, Berktaş B, Başkaptan Y, Ünsal M. Malign pleural mezotelyoma (110 olgunun değerlendirilmesi). Sol Hast 1993; 4: 41-52.
- Klerk NH, Musk AW, Eccles JL, Armstrong BK, Hobbs MS. Risk of mesothelioma after environmental exposure to asbestos. Eur Respir Rev 1993; 3: 108-10.
- Peto J, Hodgson JT, Mattheus FE, Jones JR. Continuing increase in mesothelioma mortality in Britain. Lancet 1995; 345 (8949): 535-9.
- Andersson E, Toren K. Pleural mesotheliomas are underreported as occupational cancer in Sweden. Am J Ind Med 1995; 27 (4): 577-80.
- Magnani C, Bellis D, Borgo G, Botta M, Ivaldi C, Mollo F, Terracini B. Incidence of mesotheliomas among people environmentally exposed to asbestos. Eur Respir Rev 1993; 3: 105-7.
- Yazıcıoğlu S. Pleural calcification associated with exposure to chrysotile asbestos in southeast Turkey. Chest 1976; 70: 43-7.
- Yazıcıoğlu S, İlçayto R, Balcık K. Pleural calcification, pleural mesotheliomas and bronchial causes by tremolite dust. Thorax 1980; 35 (8): 564-9.3
- Yazıcıoğlu S, Öktem K, İlçayto R, Balcık K, Şayli BS. Association between malignant tumors of the lungs and pleura and asbestos. Chest 1978; 73: 52-6.